

Тенденції формування світового та вітчизняного ринку м'яса птиці

У сучасних умовах складного розвитку світової економіки під впливом таких чинників, як зростання населення та глобалізація, важливим питанням є забезпечення населення продовольством і необхідною кількістю поживних речовин, збільшуються й мінімально необхідні обсяги продовольчих запасів, які потрібні для уникнення голоду в світі та забезпечення нормального функціонування людського організму.

Важливим елементом споживчого раціону людини є м'ясо, яке містить необхідні заміни та незамінні амінокислоти (ті, що не виробляються самостійно в її організмі), а також є цінним джерелом білків і жирів.

Протягом останніх років спостерігається збільшення споживання м'яса, в т.ч. м'яса птиці, як у світі так і в Україні. Підвищення споживчого попиту на цей вид м'яса стимулює нарощування обсягів його виробництва та збільшення кількості торговельних операцій на світовому ринку.

На нинішній час м'ясо птиці є одним із найпоширеніших видів м'яса в світі. Воно, за словами медиків, краще засвоюється в організмі людини порівняно з яловичиною й свининою. Ще однією перевагою саме цього виду м'яса є його дешевизна відносно інших видів м'яса, що робить його найбільш доступним для населення в сучасних умовах розвитку світової економіки.

Вітчизняні вчені економісти П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, Ф.О. Ярошенко, А.С. Мельник, О.М. Шпичак та інші в своїх наукових працях приділяли увагу проблемам виробництва м'яса птиці, розвитку птахівництва як однієї з найперспективніших

галузей тваринництва¹. Не зменшуючи значення робіт щодо висвітлення проблеми формування й функціонування ринку продукції птахівництва, необхідно відзначити, що ринок м'яса птиці розвивається динамічно і тому потребує постійного дослідження.

Мета статті – вивчення та аналіз функціонування світового й вітчизняного ринку м'яса птиці, визначення тенденцій його подальшого розвитку.

Багато світових організацій, таких як Міністерство сільського господарства США (USDA)², Науково-дослідний інститут продовольства та сільського господарства США (FAPRI)³, Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD)⁴, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO)⁵ й ін., що займаються дослідженням, аналізом і прогнозуванням розвитку ринків, вказують на те, що в майбутньому збільшиться споживання харчових продуктів. Це пояснюється тим, що, по-перше, зростає чисельність населення нашої планети (за прогнозами ООН 75 млн осіб на рік, або 9,1 млрд осіб до 2050 року), а, по-друге, дадуть свої результати міжнародні програми Продовольчої та сільськогосподарської органі-

¹ Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т. та ін.; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К: ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.

² Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США (USDA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usda.gov>

³ Офіційний сайт Науково-дослідного інституту продовольства та сільського господарства США (FAPRI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fapri.org/>

⁴ Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org>

⁵ Офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/>

*Науковий керівник – В.П. Галушко, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН.

зації ООН по боротьбі зі світовим голодом (нині голодують понад 1 млрд осіб, програма має на меті скоротити чисельність голодуючих у світі вдвічі).

У цьому контексті надзвичайно важливим є розвиток м'ясного комплексу загалом і птахівництва зокрема. Проаналізувавши

тенденції зростання світових цін на основні види м'яса, можна побачити, що, незважаючи на незначні зростання, м'ясо птиці є найдешевшим, а відповідно й найдоступнішим для населення, що знаходиться за межею бідності (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка світових цін на основні види м'яса, дол. США/кг

Джерело: Розраховано за даними OECD¹

Співвідношення ціни та харчової поживності дають нам змогу прогнозувати найбільші темпи приросту споживання м'яса птиці серед інших видів м'яса порівняно з 2010 роком (рис. 2).

За прогнозами OECD до 2020 року щорічну найбільшу кількість м'яса птиці споживатимуть такі країни, як Китай (близько 21

млн т), США (близько 19 млн т), Європейський Союз (близько 13 млн т). Проте аналіз споживання м'яса птиці на 1 особу до 2020 року демонструє дещо іншу картину країн-лідерів – США (близько 49 кг/1 особу), Бразилія (близько 46 кг/1 особу), Саудівська Аравія (близько 44 кг/1 особу).

Рис. 2. Прогнозована динаміка щорічних темпів приросту споживання основних видів м'яса в світі порівняно з 2010 роком, %

Джерело: Розраховано за даними OECD²

¹ Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org>

² Там само.

Згідно з класичними теоріями функціонування ринків попит повинен врівноважуватися пропозицією. Результатом збільшення попиту (або споживання) на м'ясо птиці є зростання його пропозиції (або виробництва) в світі.

За прогнозами OECD виробництво м'яса птиці в світі до 2020 року збільшиться приблизно на 25% порівняно з 2010 роком

Прогнозована динаміка щорічних темпів приросту виробництва основних видів м'яса в світі порівняно з 2010 роком, %

Вид м'яса	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Телятина та яловичина	0,47	1,18	3,00	4,91	6,62	8,17	9,59	11,09	12,70	14,17
Свинина	1,43	3,72	5,14	6,97	8,17	10,43	12,13	14,19	15,79	17,93
М'ясо птиці	2,63	4,77	7,19	9,51	12,23	14,91	17,59	20,18	22,88	25,49

Джерело: Розраховано за даними OECD

Оскільки одні країни, такі як США, Китай, Бразилія й інші вже мають значну матеріальну базу для розвитку птахівництва та виробництва м'яса птиці, а інші, такі як Україна, Чилі, Корея та ін., лише починають чи планують почати виробництво м'яса птиці (за прогнозами OECD ці країни збільшать своє виробництво м'яса птиці до 2020 року вдвічі), то відповідно в майбутньому зміниться й обсяг імпортно-експортних операцій на світовому ринку м'яса птиці.

Світова організація економічного співробітництва та розвитку прогнозує, що обсяги імпорту м'яса птиці на світовому ринку зростуть до 2020 року на 16% і становитимуть понад 12,5 млн т, тоді як обсяги імпорту свинини становитимуть 7 млн т, телятини – 10 млн т, що є меншим порівняно із м'ясом птиці на 43 і 21% відповідно.

Щодо експорту, то м'ясо птиці теж прогнозовано займатиме лідируючі позиції та його обсяги сягнуть близько 13 млн т, тоді як обсяги експорту свинини і яловичини будуть меншими порівняно з м'ясом птиці на 40 і 16% відповідно.

У контексті світового розвитку птахівництва необхідно визначити місце України на

(табл.). Це є найвищий показник прогнозованого приросту виробництва порівняно з іншими основними видами м'яса (телятина та яловичина – 14%, свинина – 18%). Основними виробниками м'яса птиці в 2020 році будуть такі країни, як США (близько 23 млн т), Китай (близько 21 млн т) та Бразилія (близько 15 млн т).

світовому ринку. Нині Україна є одним із основних імпортерів м'яса птиці, проте вона нарощує власні виробничі потужності для задоволення потреб внутрішнього ринку. За прогнозами OECD протягом 2011-2020 років імпорт м'яса птиці скорочуватиметься, тоді як його виробництво зростатиме (рис. 3). Збільшення пропозиції на ринку, що відбувається за рахунок розширення виробництва та скорочення імпорту, є результатом зростання попиту на внутрішньому ринку на м'ясо птиці загалом і м'ясо птиці вітчизняного виробника зокрема.

У структурі загального споживання м'яса частка м'яса птиці постійно зростає. За офіційними даними Державної служби статистики України протягом 2007-2010 років споживання м'яса на 1 особу зросло на 13% (з 45 кг у 2007 році до 52 кг в 2010-му). Це відбулося в основному за рахунок збільшення споживання м'яса птиці (з 17 кг в 2007 році до 23 кг у 2010-му) (рис. 4).

Таке збільшення споживання можна пояснити зростанням середньої заробітної плати в Україні та дешевизною, тобто доступністю, м'яса птиці відносно інших видів м'яса, таких як свинина та яловичина (рис. 5).

¹ Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org>

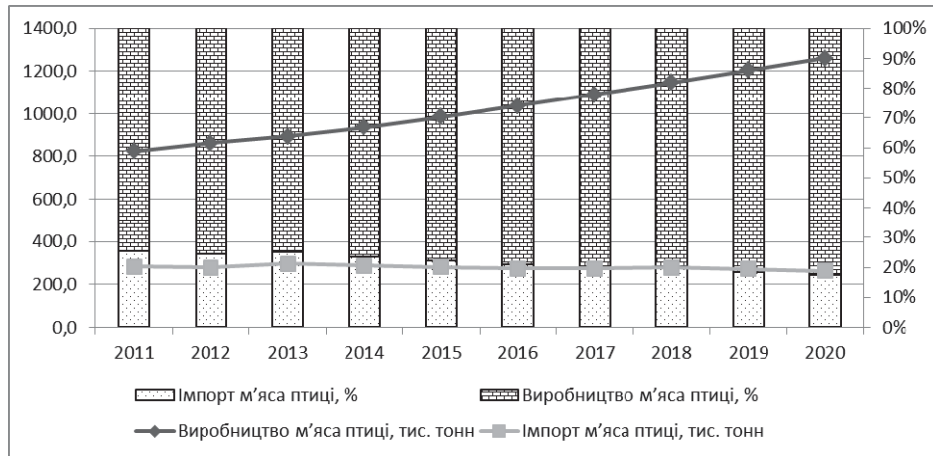

Рис. 3. Прогнозовані обсяги імпорту і виробництва м'яса птиці в Україні та їх структура протягом 2011-2020 років, тис. т, %

Джерело: Розраховано за даними OECD¹

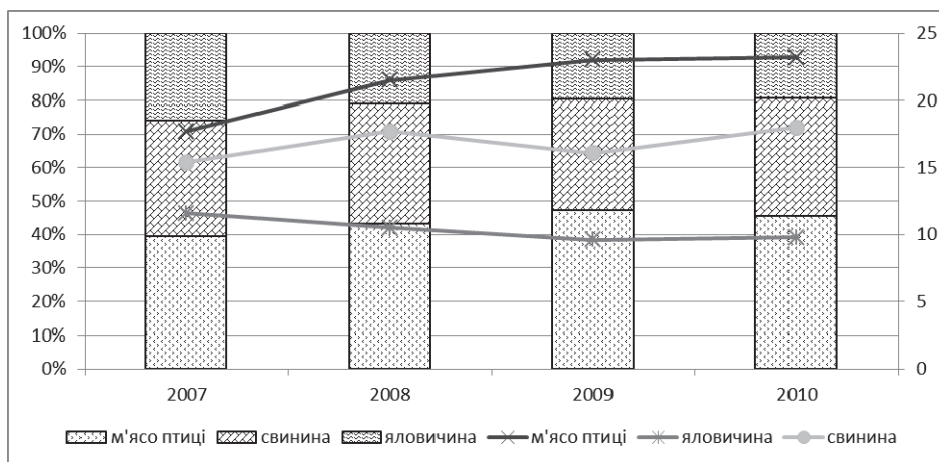

Рис. 4. Динаміка та структура споживання основних видів м'яса в Україні, кг/1 особу, %

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України²

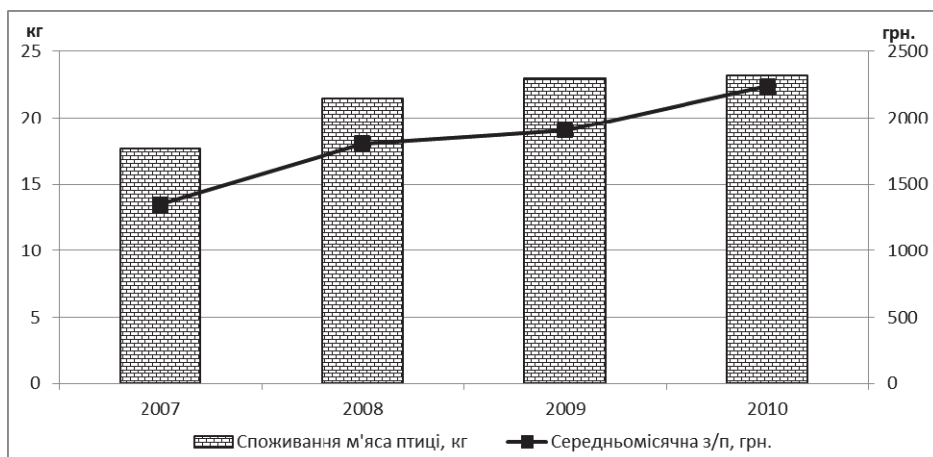

Рис. 5. Динаміка споживання м'яса птиці та середньомісячна заробітна плата в Україні, кг, грн.

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України³.

¹ Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org>

² Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

³ Там само.

Як бачимо, світовий м'ясний комплекс загалом і м'яса птиці зокрема має значний потенціал для розвитку та, за прогнозами світових організацій, нарощуватиме свої виробничі потужності для задоволення зростаючого попиту на світових ринках. Основними причинами зростання попиту є харчова поживність, дієтичність м'яса птиці, а також його відносна дешевизна порівняно з іншими видами м'яса й доступність для населення в умовах зростання його чисельності та розвитку світової економіки.

Вивчено та проаналізовано розвиток та функціонування світового та вітчизняного ринків м'яса та м'яса птиці, визначено тенденції їх подальшого розвитку.

Исследованы и проанализированы развитие и функционирование мирового и отечественного рынков мяса и мяса птицы, определены тенденции их дальнейшего развития.

It is studied and analyzed formation and functioning of world and domestic meat and poultry markets, defined tendencies of its future development.

*

*Л.В. ГИРНИК, аспірант**
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту

Ринок мінеральних добрив та напрями його диверсифікації

Хімічна й нафтохімічна промисловість України належать до найбільш експортоорієнтованих. Протягом останніх років обсяги експорту були стабільно високими (не менше 75% від загальних обсягів випуску товарної продукції). Саме експортна орієнтація галузі відіграла вирішальну роль в уповільненні темпів спаду обсягів виробництва і є важливим стримувальним фактором розвитку кризи попиту на вітчизняну хімічну продукцію на внутрішньому товарному ринку.

Частка хімічної галузі в структурі промислового виробництва країни становить близько 7%, після металургійної, за обсягами споживання природного газу вона займає друге місце. Тому розв'язання проблеми енергозабезпеченості й підтримки експортного потенціалу основних видів продукції хімічної галузі та пошук нарощування обся-

гів виробництва і напрямів диверсифікації ринку мінеральних добрив є актуальним.

Питанню розвитку ринку мінеральних добрив на сучасному етапі розвитку світового господарства присвячено багато праць, досліджень та аналітичних оглядів вітчизняних науковців і експертів, зокрема: А. Бальцера, Т. Бурлаки, О. Донія, В. Ігнащенко, Т. Ковені, О. Маслака, І. Петренко, А. Редька, Н. Янковського та багатьох інших.

Мета статті – проаналізувати структуру ринку мінеральних добрив України, визначити чинники впливу на обсяги їх використання й обґрунтувати необхідність пошуку напрямів диверсифікації газу як основного сировинного ресурсу з метою нарощування обсягів виробництва і здешевлення добрив.

Як показує світовий досвід, найефективніший напрям підвищення врожайності сільськогосподарських культур – внесення мінеральних добрив (вони забезпечують 35% формування врожаю, пестициди – 20,

* Науковий керівник – Б. П. Дмитрук, кандидат економічних наук, професор.